

та народна култура. Неслучайно П. Р. Славейков привежда твърде разпространени повествувания в тази насока: „Циганката, като има петмез, не може да спи, доде го не изяде“, „Циганката станала царица и за да не забрави адета си, сутрин ставала и обикаляла сандъците, та викала: подарете ма“²⁶.

Може би не е случайно и широко разпространеното използване на термините „манго“, „мангасар“, „мангуфци“ и др. под., които се образуват на българска езикова почва въз основа на съществителното „манго“ (циганин), което има пейоративно значение, но произхожда от цигански глагол „мангаф“ (искам, прося, питам)²⁷.

Разбира се, прилагането на специфично „двойно счетоводство“ от страна на ромите в оценката на реалния баланс между социално отдаденото и социално придобитото от обществото и държавата има своите исторически и актуални причини, основания, механизми.

Исторически циганите са се намирали винаги в такива „ниши“ на социалното пространство, в които други етнически и социални субекти (като тоталност и перманентност по съответно историческо време) рядко са се вместили. Тъкмо тази им дислоцираност на „дъното“, сред „утайката“ на обществото, в най-хладните и сенчести страни на социалната практика, в най-неблагоприятните ѝ ниши, хоризонтални слоеве на структурираната обществена пространственост, е играла ролята на фактор за специфичната постановка и разрешение на проекциите на фиксирания проблем в ромската екзистенция.

Циганите винаги са били в такива сфери на социалната ангажираност и статусна позиция, в които и за които **обективно и субективно не е съществувала конкуренция за тяхното изместване от страна на други социални (в т. ч. и етнически) субекти**. А това вече е формирало своеобразни житейски и поведенчески нагласи у тях по отношение на дилемите „придобил – отдал“ от и на обществото и държавността в конкретните социопропространствени територии.

Именно поради тази им неизменна и най-нисша в социалната йерархия статусна позиция ромите не са били принудени обективно и субективно (в тотален исторически и социален ракурс) да се борят за отстояване на своето реноме, за съхраняване и за стабилизиране на актуалните си социални, професионални и др. позиции спрямо